

1. DEVARIM 12:28 – DO WHAT IS GOOD AND RIGHT IN GOD'S EYES

שָׁמַר וְשָׁמַעְתָּ אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרָיֶךָ עַד עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ.

Be careful to heed all of these commandments that I command you; that it will go well with you and with your descendants after you forever, for you will be doing what is good and right in the eyes of God your God.

2. OHR HACHAYIM – UNDERSTANDING THE MEANING OF THIS PASUK

שָׁמַר וְשָׁמַעְתָּ. קשה, שהיה לו לומר **שמע ושמר** ולמה הקדים שמירה לשמיעה? עוד, מה ריבה בתיבת "את" ובתיבת "כל"? עוד? למה לא אמר הטבת הבנים אלא בפסוק זה? עוד צריך לדעת אומרו "כי תעשה הטוב" שנראה שבא לתת טעם למאמר "למען ייטב". והלא כבר קדם ואמר "שמור" וגו' וגמר אומר "למען ייטב לך ולבניך אחריך עד עולם"? הרי שהטובה האמורה היא שכן בעד השמירה והשמיעה שקדם לומר הכתוב?

"Observe/keep and listen" to all these words, etc. The sequence of the words "observe/keep and listen" appears to be reversed. The Torah should have written "listen and observe/keep." Besides, what are the words "et" and "kol" meant to include? Furthermore, why is this the only verse in which Moses speaks about the wellbeing of the children due to their parents' observance of the commandments? What is the meaning of the words "ki taaseh hatov" which appears to be the result underlying the commandment "so that you and your children will be well off?" Moses had already given the reason for this when he said: "observe, etc." He had added "lemaan" i.e. "in order that as a result of this observance, etc." Clearly the wellbeing was decreed as a result of mitzva observance.

אכן הכונה היא שמצוה על ב' דברים, א' תורה ומצות ה' אשר כבר נודעו לישראל מפי משה, וב' אשר יגזרו רבותינו ז"ל הגדרים והסייגים אשר יחדשו, לזה כנגד תורה ומצות שהם ידועים כבר בתורה אמר שמור, וכנגד דברים המתחדשים מרבותינו ז"ל אמר ושמעת שצריך לקבל כל גזירת רבותינו ז"ל וסייגיהם, והוא מה שרמז במאמר את כל פירוש את לרבות כל גזירות ושמירות וגדרים שיחדשו רבותינו ז"ל, ואומרו כל פירוש שבאמצעות הגדרים יהיו הדברים נשמרים בשלימות, והוא אומרו כל הדברים כי זולת זה אין המצוה נעשה כולה בשלימות שבאמצעות הגדר אין נגרע ממנה דבר, וגמר אומר למען ייטב לך ולבניך כי גדרים וסייגים שעשו רבותינו ז"ל הוא דבר המעמיד דורות עם בני ישראל לעולם להבדילם מכל כיעור והדומה לו:

I believe that Moses gives two separate instructions here. 1) To observe and to listen to the Torah and the various commandments, i.e. the ones with which the Israelites were already familiar; 2) to listen to and observe the various decrees our rabbis have formulated throughout our history known as "fences." Concerning the Torah and the commandments written in the Torah, Moses said שמר, "observe/keep," seeing that these were already known; and concerning the rabbinic decrees which were not yet known he said ושמעת, "be sure to listen [to them]." And Moses said "et" and "kol" to warn the people to be sure that they include all the various decrees and ordinances that would be enacted by the Rabbis in the future. He said the words כל הדברים, "all the words," to remind us that unless one fulfils both the biblical and the rabbinic part of the commandments one has not fulfilled them properly. Moses concludes this thought with the words למען ייטב לך ולבניך to remind us that it is the performance of all these rabbinic decrees which will enable the Jewish people to raise Torah-true generations of children and grandchildren. This is what would separate us from the people who indulge in a way of life that is abhorrent to God.

ואומרו כי תעשה הטוב וגו' פירוש כי דברים שגוזרים חכמים אינם כי אם לעשות הטוב והישר בעיני ה' שכל דבריהם רביד הזהב, וכפי זה מאמר כי תעשה וגו' הוא גם כן טעם הציווי ושמעת כי בזה תעשה הטוב והישר שצוה ה' באמצעות הגדרים והסייגים וזה מלבד הטוב המושג לדורות מאמצעות דבריהם ז"ל ולדרך זה אומרו כי תעשה הוא טעם נוסף למאמר ושמעת:

And he said "So that you will do what is good, etc." to explain that the purpose of rabbinic decrees and ordinances is only to enable you to do what is good and correct in the eyes of God. Accordingly, this part of the verse is also part of the reason why Moses commands us to "observe and listen."

The good which God has in mind for us will be the result of our relating with equal seriousness to rabbinic decrees as we relate to biblical injunctions. All of this is additional to the good that will devolve on future generations as a result of the interpretations of Torah left to us by the scholars. In other words, the words כי שמר ושמעת are an addition to the words תעשה.

עוד ירמוז הכתוב במאמר שמור ושמעת שלא יאמר אדם למה לי ללמוד שמועה זו אחר שעמדתי עליה וידעתי מה שיש עלי לשמור במצוה זו, תלמוד לומר שמור פירוש והגם אחר ששמרת וממוצא דבר אתה יודע שקדם ועמד על הדברים לדעת את אשר ישמור ואף על פי כן ושמעת, פירוש אינך פטור מהגעת בשמיעתה של מצוה:

Our verse may also remind a person who is in the habit of fulfilling a particular commandment and is fully aware of what it entails not to say that he does not need to study this commandment. Moses tells us that we must study even commandments which we fulfil as a matter of routine, and this is a separate מצוה not to be neglected.

עוד יתבאר על דרך אומרו (הושע י"ר) ונשלמה פרים שפתינו, והנה לפי שאמר שמור וגוי' את כל הדברים ודבר זה הוא מן גדר הנמנע שיכול האדם לקיים כל הדברים, לזה אמר שמור פירוש כנגד מצות לא תעשה שהם ביד האדם לשמור עצמו מכל מצות לא תעשה, וכנגד מצות עשה אמר ושמעת פירוש יקיים המצות בלימוד שמיעתה בפה ובוזה נחשב עליך כאילו באה לידך וקיימת אותה, ומעתה יכול לשמור ולעשות את כל הדברים:

Another way of understanding the order in which Moses phrases this advice is that it is a reference to Hosea 14:3 – "let our lips substitute for the bullocks." Our sages have taught us that when it is physically impossible to observe certain commandments, the way to make up for it is to study these commandments. The classic example is the entire animal-sacrifice legislation which the Jewish people have been unable to fulfil ever since the destruction of the Holy Temple. Just as it is impossible to keep all the "words," Moses is satisfied with asking for an effort, i.e. שמר. He uses the word ושמעת as the parallel for the positive commandments. These too are impossible for one individual to perform totally. Moses suggests that studying positive commandments will compensate for the ones a person cannot fulfil physically. In view of this, it is possible to observe all the commandments properly and completely.

עוד יתבאר על פי דבריהם ז"ל (ע"ז י"ט). שאמרו ליגרס איניש והדר ליסבר, והוא אומרו שמור ושמעת פירוש שמור שישמור ידיעת ההלכה והיא הגירסא, ושמעת היא הסברא לכוין שמועותיו בשכלו:

Moses may also have been paraphrasing something we have been taught in tractate Avodah Zarah that one should always first read (meaning: commit to memory) the text before explaining it, in other words try to understand it fully. This is what Moses had in mind: one should observe the commandments even before one has understood them. He implies that faithful performance will ensure that one remembers the commandment which will lead to שמעת, that you will study and understand its meaning.

עוד יתבאר על דרך אומרם ז"ל (זוהר ח"ג קצג) כי מי שהוא בעל עבירות שערי דעת התורה ננעלים בפניו, ותמצא (ש"ע האר"י ז"ל הלי' ת"ת) כי שערי פתחי ההבנה בדברי התורה הם הקושיות שיעמדו בפני האדם, והם סוד הקליפות המתהווים מעבירות האדם, וזה שהעיר הכתוב במאמר זה שמור ושמעת פירוש אם אתה רוצה שתעמוד על אמיתת התורה להבין אמריה שמור המצות לבל תעבור עליהם ובוזה ושמעת את כל וגוי':

Moses may also have phrased this verse to reflect a statement in the Zohar which says that the sins a person has committed act as a lock, precluding him from unraveling the secrets of the Torah. You find a similar comment in the Shulchan Aruch of the Arizal in the section on Torah study. He wrote that the gates of understanding to the words of Torah are the questions which trouble normal human beings. This is the mystical dimension of the קליפות the spiritually negative forces which have been created by man's own sins. Moses tells us that if you truly wish to understand, to find answers to the questions which trouble you in your faith, you must first שמר observe the commandments whose meaning bothers you and subsequently שמעת you will be able to understand the answer to the question which previously troubled you.

עוד יתבאר על דרך אומרם ז"ל (חגיגה ט"ו): וז"ל אם הרב דומה למלאך ה' צבאות תורה יבקשו מפיהו וגו', והוא אומר שמור פירוש אם הוא בשמירה ששומר התורה אז ושמעת תורה מפיהו. ואומרו את כל הדברים, לדרך זה יתבאר על פי מה שאמרו בחגיגה (שם) וז"ל ור' מאיר היכי גמר תורה מפומיה דאחר והאמר וכו' כי שפתי כהן וגו' אמר ריש לקיש ר' מאיר קרא אשכח ודרש הט אזניך וגו' ולבך תשית לדעתי לדעתם לא נאמר אלא לדעתי וכו' קשו קראי אהדדי לא קשיא הא בגדול הא בקטן, ואמרו עוד שם וז"ל דרש רבא מאי דכתיב אל גינת אגוז וגו' אשכחיה רבה בר שילא לאליהו אמר ליה מאי קא עביד קוב"ה אמר ליה קאמר שמעתא מפומיהו דכולהו רבנן ומפומיה דר"מ לא קאמר משום דגמר שמעתא מפומיה דאחר אמר ליה ר' מאיר רימון מצא וכו' אמר ליה השתא קאמר מאיר בני אומר וכו' ע"כ, הנה לפי דבריהם ז"ל הגדול יכול ללמוד מהרב הגם שיהיה הרב רשע מה שאין כן הקטן, ורמב"ם ז"ל מצינו שכתב (הלי' ת"ת פ"ד) שאין ללמוד מהרב אלא אם הוא כמלאך ה' ולא חילק בין גדול לקטן כדברי הגמרא:

The verse may also be understood in light of what it says in Chagiga that "if the Rabbi is the same as an angel one should request to hear words of Torah from his lips." Moses simply says that if the teacher is truly Torah-observant, שמר, you should listen to what he has to teach, ושמעת. When Moses added the words: את כל הדברים, this may be understood in light of the question directed against Rabbi Meir on the same page in the Talmud which discusses how one might learn Torah from a heretic such as Elisha ben Avuyah. The question is reinforced by a quotation from Malachi 2:7: "for the lips of a priest guard knowledge, and men seek rulings from his mouth; for he is the messenger of the Lord of Hosts." Surely Elisha ben Avuyah does not fit the prophet's description of a person who dispenses Torah knowledge? The Talmud answers that Rabbi Meir had also based himself on scripture – as it is written in Proverbs 22:17: "incline your ear and listen to the words of the wise, and your heart to My wisdom." Solomon does not say that one should listen to "their wisdom," i.e. the teacher's wisdom, but he said " לדעתי, " i.e. to G'd's wisdom. Although this appears to leave us with two contradictory verses from Scripture, the Talmud resolves this problem by saying one verse refers to what ordinary people should do whereas the verse in Proverbs refers to what great scholars can do. Rabbi Meir was great enough to be able to distinguish which of Elisha's words reflected genuine Torah outlook, something most ordinary people are unable to do. The Talmud there raises another problem. Rava explained the verse in Song of Songs 6:11: "I descended to the nut garden to have a look at the green plants of the vale." Rava asks: "why are the Torah scholars compared to a walnut? He answers, just as the walnut is dirty on the outside without its interior becoming defiled, so too the Torah scholar. Even though he may have sinned, his Torah has not become contaminated." Rabbah bar Shiloh encountered the prophet Elijah. He asked him what God was preoccupied with. Elijah replied that God was telling the angels about the teachings of all the Torah scholars except those of Rabbi Meir. The reason He did not quote Rabbi Meir was because the latter had quoted what he had learned from the heretic Elisha ben Avuyah. Rabbah bar Shilo wanted to know what Rabbi Meir had been guilty of that he was so discriminated against in Heaven, commenting that Rabbi Meir had found a pomegranate and eaten it while discarding its outer shell. So Elijah answered that as of that moment God also quoted the sayings of Rabbi Meir. In fact, God prefaced Rabbi Meir's sayings by referring to him as "My son Meir." It turns out that according to our sages, an eminent scholar may listen to words of Torah even from the lips of a heretic. Although Maimonides does not accept this and rules in Talmud Torah (4) that unless the teacher is comparable in personal belief and conduct to an angel of the Lord one should not learn Torah from him.

וראיתי לב"ח (ש"ד יו"ד סי' רמ"ו) שכתב שלא חלק בגמרא אלא לדעת ר' מאיר אבל השי"ס אינו סובר כן, ודייק לשון השי"ס שאמר ר"מ קרא אשכח ודרש משמע דוקא ר' מאיר הוא שסובר כן ע"כ.

According to the opinion of the Shach (Yoreh De'ah 246:8) only Rabbi Meir makes the distinction between who may study from a heretic and who may not. The majority opinion in the Talmud is that we do not make such a distinction. He deduces this from the fact that the Talmud quoted Rabbi Meir as defending his attitude (based on the verse from Proverbs).

ואין דבריו נכונים, אחד מנין לו לתלמוד לומר שמעשה ר' מאיר במחלוקת עומד כל שאנו יכולין להשוות בדבר סברא, ועוד ממה שמקשה לר' מאיר מדרשת כי שפתי כהן מוכח שחפץ להשוותם שאם אתה אומר שאחר האמת שר' מאיר לחלק אתא מהדרשה שהוא לימוד הגדול אם כן מה מקשה התלמוד מדרשת כי שפתי כהן וגו' אם לא שתאמר שסובר שדרשה זו מוסכמת שאם לא כן היה יכול לומר ר' מאיר אינו דורש כן, ואם תאמר שזו היא כוונת המתרגם שאמר ר' מאיר קרא אשכח וכו' ופירוש ואינו מודה

בדרשת שפתי וכו' אם כן מאי חוזר לומר קשו קראי וכו' אם הדורש זה אינו דורש זה, ועוד הרי רבא שהוא אמורא אחרון דרש אל גנת אגוז מה האגוז הזה הגם שהוא מלוכלך בטיט וכו' אין אוכל שבתוכו נמאס וכו' ע"כ, ודברים אלו הם כסברת ר' מאיר וידוע דהלכה כרבא הגם שנאמר שמעשה ר"מ במחלוקת שנוי. ועוד אם דרשת כי שפתי כהן היא בין לגדול בין לקטן ור"מ לבד הוא שסובר לחלק מה משיב רבה בר שילה לאליהו ר"מ רימון מצא וכו' הלא אינו סובר אלא ר' מאיר, אבל הש"ס סבירא ליה שאין היתר ללמוד אלא מכמלאך בין יהיה גדול בין יהיה קטן, ועוד מה ראייה גדולה מזו שהסכים ה' על המעשה של ר"מ שחזר ואמר שמעתא מפיו. ואם תאמר הקב"ה מתחילה מה סבר ולבסוף מה סבר שאין לומר שנעלם מעיני ה' ח"ו הטעם שאמר רבה בר שילה ר"מ רימון מצא וכו', דע כי יקפיד ה' על האדם בעשותו דבר שלא יהיה בו נקי אלא מה' ולא מאדם ויחשוב לו לחטא עד שיהיה נקי מה' ואדם, ולזה כשעשה ר"מ מעשה זה שהיה למד מאדם שאינו כמלאך היה ר"מ נקי מה' אבל לא מאדם כל עוד שלא נודע טעמו אם זך וישר פעלו, וזה סבב שלא היה ה' אומר שמועה מפיו להיותו חסר השלימות, ואחר שנאמר בשיבה של מטה טעם לשבח במעשיו נכנס בגדר והייתם נקיים גם מישראל ולזה תיכף ומיד חזר ואמר שמעתא משמו, ולעולם האמת כדברי ר"מ:

But I do not agree with the Shach. First of all, we have no evidence in the Talmud that what Rabbi Meir did was opposed by other scholars in the Talmud. We accept the existence of controversies between the scholars only when there is no other way to reconcile what appears to be conflicting opinions. [IOW it is an accepted principle not to invent a disagreement between scholars unless the evidence of such a disagreement is incontrovertible.] Secondly, the fact that the Talmud quoted the verse from Malachi querying Rabbi Meir's conduct indicates that this very verse formed the basis of a general consensus, that one does not learn Torah from a heretic, and that obviously Rabbi Meir agreed with this. Had the Talmud thought that Rabbi Meir did not accept the interpretation of the verse in Malachi it would simply have said that Rabbi Meir disagreed. The question was only why Rabbi Meir ignored that verse and the consensus. If you were to argue that this is precisely what the scholar had in mind when he said that Rabbi Meir based his conduct on the verse in Proverbs, why did he phrase it by saying that the verses appear to contradict themselves? Besides, Rava, who was a scholar of a later generation, quoted the verse from Song of Songs in defense of Rabbi Meir. We always decide the halacha according to more recent scholars, i.e. although the opinion of Rabbi Meir as to whether exceptions are allowed such as when the student is himself an eminent scholar is subject to dispute, the general principle that one does not learn from a heretic is accepted based on the verse in Malachi, a principle which Rabbi Meir agrees with. What greater proof could there be that Rabbi Meir was not out of line than that God Himself quoted halachic sayings of Rabbi Meir after Rabbi Shiloh's conversation with the prophet Elijah? Let us assume for a moment that the principle espoused in Malachi applies regardless of whether the student is himself an eminent scholar or not, and that only Rabbi Meir disagreed as to the exception for such scholars. Why did Rabbi Shiloh answer the prophet Elijah that Rabbi Meir found a pomegranate, ate its interior and discarded its shell? Clearly, he must have thought that in general Rabbi Meir shared the view of the other scholars otherwise what kind of a defense was this? After all this you may ask what did God think before He heard Rabbi Shilo's defense of Rabbi Meir and what did He think afterwards? Surely God did not need Rabbi Shiloh to enlighten Him! Did He not know what Rabbi Meir thought all along without the help of Rabbi Shiloh? Remember that God is concerned that man's actions be not only above board in His eyes but that they be approved and seen as meritorious in the eyes of his peers. Otherwise even halachically correct conduct may be accounted sinful in the eyes of G'd. When Rabbi Meir had studied from the mouth of Elisha ben Avuyah he had been guilt-free in the eyes of God but had not proven that his conduct was beyond reproach in the eyes of his peers. Now that Rabbi Shiloh had challenged Elijah it had become clear to God that Rabbi Meir's conduct was approved even by his peers. This is why God could begin to quote Rabbi Meir's Torah at this juncture. From all this it follows that Rabbi Meir's reasoning concerning the whole subject was correct.

והנכון לתת טעם לרמב"ם הוא שסובר שבזמן הזה אין דעת שלמה שתקרא גדול להתיר לו ללמוד מחכם רשע, שדוקא ר"מ שהיה שלם בדעת ובידיעה הוא שהותר לו הדבר שאין לחוש ודאי שילמוד ממנו רשעו, ואולי כי לזה דייק התלמוד ואמר ר"מ קרא אשכח ודרש וכו' ר"מ רימון וכו' פירוש דוקא גדר זה של ר"מ הוא שישנו בהיתר זה לפי שהוא ודאי יזרוק הקליפה ולא יאכל אלא האוכל, וסברא זו נכונה וסמוכה מעצמה היא לזה סתם רמב"ם לאסור ללמוד מהרב שאינו כמלאך בין לגדול בין לקטן כי הדורות נתמעטו ואין לנו היתר זה אלא בר"מ וכיוצא, וצא ולמד מדבריהם ז"ל (שבת קי"ב): שאמרו אם הראשונים כמלאכים וכו':

This brings us to the ruling of Maimonides [and the Shulchan Aruch] in which the distinction made in the Talmud as to who may or may not learn from an heretic is totally ignored. Maimonides simply felt that in his generation there were no people of stature such as Rabbi Meir allowing us to proclaim that if they studied Torah from the mouths of heretics this posed no danger to their continued intellectual and spiritual integrity. Perhaps Maimonides understood all the emphasis in the discourse on the subject in the Talmud on the person of Rabbi Meir as singling him out as an exception. This is why he ignored the consensus in the Talmud and applied the principle from Shabbat 112 that "if earlier generations could be compared to angels our generations are like ordinary mortals, whereas if even earlier generations were only ordinary mortals then we are comparable to donkeys." In view of this consideration, Maimonides did not feel he had to even mention the exception to the rule that one's Torah teacher must be like an angel of God in piety, etc., in order for us to accept what he is teaching.

ועל פי זה יתבאר על נכון אומרו שמור ושמעת את כל הדברים וגו' פירוש אימתי אני מתנה עליך שאין לך להבין שמועה אלא מאדם שהוא משמר התורה והמצוות אלא דוקא למי שהוא קטן וחסר לשמוע כל הדברים או רובם שהרוב ככל, אבל הגדול שאינו צריך לשמוע אלא חלק קטן יכול הוא לשמוע אפילו מאדם שאינו שומר תורה ומצוות וכר"מ שהיה לומד תורה מאחר הגם שלא היה משמר תורה ומצוות שהיה זורק קליפתו ואוכל תוכו :

In light of the above we can understand the meaning of Moses saying "שמר ושמעת, -- be careful when you listen," in that order. He said: "under what circumstances do I tell you to be careful before you listen? Only if you are a relative ignoramus and might easily be misled by what the Torah scholar turned heretic has to say. In such an event you must only listen to teachers whose personal Torah-true conduct is above reproach. However, if you yourself happen to be an outstanding scholar and you therefore need to listen only to a very small part of what such a scholar turned heretic has to say, you may go ahead and listen to discourses by such people just as Rabbi Meir did when he learned some Torah from Elisha ben Avuyah. You may do so because you are intelligent enough to discard what is worthless."